

Fruit d'una iniciativa de Josep Casamartina, la Fundació La Mirada acaba de publicar *Cartes a Togores/-Lettres à Togores*, en català i en francès, en un volum que recull les 17 cartes que Max Jacob va escriure a Josep Togores entre 1921 i 1930.

Max Jacob (1876-1944) fou un poeta i prosista francès d'origen jueu nascut a Kemper, a la Bretanya, i introductor destacat del corrents avantgardistes, amic entre d'altres de Picasso, Apollinaire i Modigliani. Josep de Togores (1893-1970), vallesà de Cerdanyola, va ser inicialment un pintor noucentista que malgrat això conreà un avantguardisme experimental, de caire molt personal, que abandonà el 1931 per a refugiar-se en un academicisme realista, sota la protecció de Cambó. Les cartes de Jacob a Togores -les de Togores a Jacob s'han perdut- són un valuós testimoni, sobre tot psicològic, de l'ambient intel·lectual d'entreguerres.

Max Jacob va conèixer Espanya i Catalunya. Heus ací les seves impressions. "...Espanya no m'ha agradat. Un altiplà rocallós i desolat. Gent que he trobat amb un aire o bé de pedants o bé de mossos de quadra. Evidentment molt hospitalaris, però amaguen sentiments poc tendres. Em semblen interes-

Sabadellencs a Kemper

sats i murrís darrere la seva brutalitat. Tot comptant, una país pintoresc més...A Catalunya fa quinze anys vaig tenir una impressió ben diferent, una gent molt oberta, molt il·lustrada, intel·ligent i curiosa, bon gust..."

El passat 18 d'agost, al Musée des Beaux-Arts de Kemper, se celebrà la presentació del llibre. Un petit nombre de sabadellencs -l'editor Josep Casamartina; la traductora dels textos al francès, Marthe Himelfarb; el president de la Fundació La Mirada, Miquel

Bach; el president de la Fundació Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell, Manuel Costa- hi assistiren. Per la banda bretona, André Cariou, conservador del Musée i Hélène Henry, secretària de l'associació Les Amis de Max Jacob. L'acte tingué lloc a la sala Max Jacob que recull l'obra pictòrica de l'escriptor i diversos testimonis de la seva vida literària.

El proper dia 30 d'octubre, a les vuit del vespre i al Teatre de l'Ateneu de Cerdanyola, tindrà lloc la presentació de les *Cartes a Catalunya*. A l'acte hi assistirà la vídua de Togores. La soprano Marta Fiol i el pianista Carles Puig interpretaran diverses obres de Poulenc i de Sati sobre textos de Max Jacob, Apollinaire i d'altres.

MIQUEL BACH, MARTHE HIMELFARB, JOSEP CASAMARTINA, HELENE HENRY I ESPÓS

MIQUEL BACH, MANUEL COSTA I ESPOSA I JOSEP CASAMARTINA

FOTOS DE JOSUÉ SALRA